

NOVE, VEČJE MOŽNOSTI!

Nova italijansko - jugoslovanska trgovinska pogodba znatno sprošča trgovinsko izmenjavo Povečani kontingenti za lokalne sporazume

V četrtak so podpisali v Beogradu novo italijansko - jugoslovansko trgovinsko pogodbo in protokola, ki urejata obsejno trgovinsko izmenjavo na tržaškem in goriskem področju.

Nova italijansko - jugoslovanska trgovinska pogodba ustvarja nove osnove za trgovinsko izmenjavo med obema državama. Predvsem pomenijo novi instrumenti nadaljnjo liberalizacijo jugoslovanskega izvoza v Italijo in to tako industrijskega blaga kot kmetijskih pridelkov. To pa je predpogoj, da se lahko trgovinska izmenjava nadalje poveča, saj je nemogoče, da bi Jugoslavija v istem obsegu, očitno v še večjem, kupovala italijansko industrijsko blago, če ne bi istočasno mogla povečati svoj izvoz v Italijo.

Uradni predstavniki obeh držav kot tudi gospodarski strokovnjaki so mnenja, da je sporazum ustvaril možnosti tudi za izboljšanje strukture jugoslovanskega izvoza in da je zlasti omogočil povečanje izvoza industrijskih izdelkov. Seveda pa bo tak razvoj odvisen v prvi vrsti od nadaljnjih naporov tako jugoslovanskih kot italijanskih gospodarstev.

8. podpisom trgovinske pogodbe je odstranjeno resno vprašanje, ki je grozilo, da se zapletajo splošni italijansko - jugoslovanski odnosi. Pogajanja so se namreč pričela že pred meseci v Rimu in so jih nato prekinili, ker sta obe delegaciji vztrajali na povsem nasprotnih stališčih.

Jugoslovanska delegacija je namreč ugotovila, da obstaja z italijanske strani glede jugoslovanskega uvoza povsem enak postopek kot obstaja nasproti različnim vzhodnim in drugim državam, s katerimi Italija še zdaleka nima tako tesnih gospodarskih in drugih stikov.

Italijanska zunanja trgovina je namreč urejena na osnovi treh tabel. Tabela «A» se nanaša na dolarsko področje, tabela «B» na področje držav OECE in tabela «C» velja za države, s katerimi je trgovinska izmenjava urejena strogo na bilateralnih kontingentih. Stvarnost italijansko - jugoslovanskih gospodarskih odnosov je tabela «C», po kateri je bila ves čas urejena izmenjava, že zdavnaj prerasla. Zato so tudi Jugoslovani zahtevali, da se jih vključi v tabelo «B».

Na ta predlog pa italijanska delegacija ni mogla pristati in to ne toliko iz gospodarskih razlogov kot zaradi mednarodnih političnih in zlasti mednarodno-pravnih zadržkov. Glede tržaškega sporazuma je protokol ohranil v neizpremenjeni obliki in v isti tudi carinske olajšave, ki so obstajale od 1955. leta.

Nova trgovinska pogodba in oba lokalna sporazuma torej postavljajo trgovinsko izmenjavo med obema državama na nove temelje in ustvarjajo neobhodno potrebne pogoje, da se poveča jugoslovanski izvoz in s tem tudi italijanski izvoz blaga v Jugoslavijo. Na tak način se bo lahko ponovno okrepilo gospodarsko sodelovanje med obema državama, ki je lahko obojestransko koristno. Zlasti je pomembno, da pogodba omogoča spremembo in izboljšanje strukture jugoslovanskega izvoza, kar je nujno, da se ustvari razvoj izmenjave in sodelovanja.

Seveda pa predstavlja tako splošna trgovinska pogodba kot tudi lokalni sporazum samo okvir za tak razvoj in je odvisno preverjeno od poslovnih ljudi na obeh straneh, da bodo te možnosti ustvarili. Tu pa lahko igra Trst pomembno vlogo zlasti pri uveljavljanju novih jugoslovanskih industrijskih izdelkov na obsežnem notranjem italijanskem tržišču. S tem lahko doprinese Trst dragocen prispevek za razširitev in okrepitev gospodarskih odnosov med obema sosednjima republikama in istočasno tudi utrdi svoje gospodarske možnosti ter to prav na področjih, ki so v največjih težavah.

Vendar pa so ustvarjene nove možnosti tudi za povečanje lokalne izmenjave. Sestavili so namreč nove liste uvoza in izvoza, pri čemer so črtali iz starih listov vse one vrste blaga, za katero ni več treba uvoznih dovoljenj in ki se ga lahko prosto uvaža («a dogana»). Na tak način so dejansko povečali tržaški sporazum za približno 600 milijonov lir in goriški za 300 milijonov lir, tako da bo lahko dosegel promet v okviru tržaškega sporazuma okoli 3 milijarde 400 milijonov lir. Gre za obsežen trgovinski promet, katerega pomena nikakor ni za podcenjevati, saj dosega trgovinsko izmenjavo, ki je med Italijo in različnimi državami (na primer Bolgarijo, Romunijo itd.).

Kot smo že v torkovski številki poročali, je bilo prejšnjo nedeljo v tržaški Gregoričevi dvorani drugo zborovanje slovenskih županov, pokrajinskih in občinskih svetovalec. Na tem važnem zborovanju so bila podana poročila: 1. O negativnem obisku slovenskih županov pri predsedniku vlade Fanfaniju v Trstu 18. junija t.l. 2. O zakonu za slovensko solstvo. 3. O popisu prebivalstva po narodnosti. 4. O raznarodnem naseljevanju slovenskih krajev. 5. O pravicah Slovencev v bodoči avtonomni deželi Furlaniji-Juljski krajini. — Po obširni razpravi so zborovalci, ki predstavljajo ogromno večino izvoljenih slovenskih pokrajinskih in občinskih svetovalec, sprejeli štiri resolucije. V prvi resoluciji zahtevajo dodatni zakon za slovenske šole, ker je v parlamentu odobreni zakon pomanjkljiv predvsem zaradi tega, ker ne dovoljuje ustanovitve slovenskih šol za Slovence v videmski pokrajini. Druga resolucija zavrača popis prebivalstva po narodnosti ali jezikovni pripadnosti zaradi še živih posledic fašizma ter poveljnega neizvajanja ustavnih določil in zaradi tega, ker predlagani sistemi popisa ne bi dali stvarne slike o številu Slovencev v Italiji. Tretja resolucija zahteva, da se v ustavni zakon o ustanovitvi bodoče dežele vne-sejo tudi določila, ki jih predvidevata čl. 3 in 6 ustave in ki bodo v skladu s besedilom in duhom pogodbe statuta londonskega memoranduma. V četrti resoluciji pa slovenski izvoljeni predstavniki obsojajo ravnanje oblasti, ki teži za tem, da se z množičnim naseljevanjem umetno spremeni sestava slovenskega etničnega ozemlja in zahtevajo, da oblastva s takim naseljevanjem slovenskih krajev takoj prenehajo.

V okviru napetosti, ki se je ustvarila okoli Berlina

Posvetovanja zahodnih zunanjih ministrov Jutri govor Hruščeva po radiu in televiziji

Zahodne velesile hočejo pospešiti oboroževanje Zahodne Nemčije - Včeraj so govorili predvsem o vojaških pripravah vseh držav NATO - Stevenson: «Zadnja sovjetska nota je bolj spravljiva kakor prejšnje» - Ulbricht v Moskvi

PARIZ, 5. — Zunanji ministri ZDA, Velike Britanije in Francije so začeli danes ob 10.30 posvetovanja v zvezi z Nemčijo in Berlinom. Prvi sestanek je trajal dve uri in pol. Zatem sta lord Home in Dean Rusk odšla na kosilo, ki jima ga je priredil de Murville. Jutranja seja je bila pripravljajalna značaja. Popoldanske seje pa se je udeležil tudi zahodnonemški zunanji minister von Brentano.

Kakor je izjavil ameriški predstavnik Roger Tubby, se zunanji ministri «strinjajo o življenjski važnosti tesnejših posvetovanj z ostalimi člani NATO». Predstavnik je prebral kratko izjavo, ki je enaka izjavam, ki sta ju prebrala tudi britanski in francoski predstavnik. Ministri so se sporazumeli, da ne bodo dali podrobnejših obvestil o razgovorih. Predstavnik je dejal, da so na jutranji seji pripravili dnevni red razgovorov. Popoldne pa se je razgovor udeležil tudi von Brentano. Govorili so o Berlinu in še posebej o omejitvah za prehode iz enega sektorja Berlina v druge, katerim so podvrženi prebivalci vzhodnega Berlina, ki delajo v zahodnem sektorju.

Zatem so govorili o načrtih za vojaško in gospodarsko okrepitev Zahoda. Proučevali so ukrepe, ki jih bodo pripravili NATO, da ta lahko začne vzporedno akcijo. Predstavnik je dodal, da na današnji seji niso aspe-cificno proučevali sovjetskih not o Berlinu in Nemčiji in da bodo to storili verjetno jutri.

Končno je sporočil, da bo ameriški državni tajnik Rusk v torek poročal NATO, da bo ta organizacija na podlagi njenega poročila lahko nadaljevala posvetovanja. Opazovalci se posebej ugovarjajo tisti del izjave, ki pravi, da so potrebna etesna posvetovanja z ostalimi državami NATO. S tem v zvezi omenja Kennedyjev načrt o okrepitevi zavezniških oboroženih sil v Zahodni Evropi. O tem so danes govorili štirje ministri, ki so poudarili, da je treba dati prednost okrepitevi vojaških sil na evropski celinii, kar spada v pristojnost NATO. Domnevo, da so danes govorili o vojaških zadevah, potrjuje tudi dejstvo, da so se popoldanske seje udeležili tudi vojaški svetovalci štirih delegacij.

Verjetno bodo na jutrišnji seji skupno z razgovori predsednika italijanske vlade Fanfanija in zunanjeje ministra Segnija v Moskvi, proučevali tudi vsebino zadnjih sovjetskih not. V poučenih diplomatskih krogih izjavljajo, da so davi govorili tudi o možnosti, da ZDA, Francija in Velika Britanija pritisejo na Zahodno Nemčijo, naj čimprej dokonča pripravo osmih divizij, kakor je bilo predvideno. V istih krogih pravijo tudi, da je britanska delegacija poročala o vojaških ukrepih, ki jih namerava sprejeti, če bi se položaj v Berlinu poslabšal. V preteklih dneh so te ukrepe napovedali takole: renka armada se bo zvišala na 55.000 mož in bo poslala v Nemčijo od 5.000 do 6.000 vojakov. Razen tega bodo poklicali pod orožje okoli 25 tisoč rezervistov.

Britanski predstavnik je izjavil, da so štirje zunanji ministri govorili o vseh razpoložljivih potrebnih sredstvih — političnih, gospodarskih in vojaških — da okrepijo zahodni položaj in zvezi z berlinsko krizo. Vse štiri delegacije so se strinjale, da v Berlinu ne more priti do enostranske vsiljenih sprememb, kar se tiče pravic zahodnih držav v zahodnem Berlinu.

Palamarove roke in realna politika

To, kar vam bomo sedaj povedali, smo črno na belu prebrali v mesečni reviji «L'Altra Sponda» (številka za maj in junij), ki jo izdaja v Milanu Nacionalno združenje Juljski krajina in Dalmacija, in sicer v članku o dvojčičnosti v Trstu. Napisal ga je stari tržaški novinar Marco Di Drusco, ki pripoveduje o znanih rasiističnih februarskih demonstracijah po tržaških ulicah in med drugim piše o doseženem uspehu, ki je izražen v naslednjih stavkih:

«In kakšno je bilo gibalno, novo splošno priznano dejstvo? Pove nam ga, čeprav ni bil objavljen, resen korak, ki so ga napravili voditelji Lega nazionale in drugih patriotskih organizacij pri komisarju Palamaru in zagrozili, da bodo povzročili upor mesta, če bi se grožnja (t. j. izvajanje posebnega statuta glede rabe slovensčine), op. ur.), o kateri se govori, uresničila. Palamara je osebno nastopil zagotoviti, da si bo pustil odrezati roke, prej kot bi uvedel v mestu tak odloka».

Palamarova izjava skoraj ne zasluži komentarja, ker je dovolj jasna za vsakogar, ki mu je znano, kaj je italijanska vlada podpisala in se s podpisom obvezala izpolnjevati po prihodu italijanske uprave v Trst. Sedaj pa generalni komisar te vlade, ki ima na podlagi odloka predsednika republike vso zakonodajno in izvršno oblast v svojih rokah, dejansko izjavlja, da si bo pustil odrezati roke, prej kot bo začel izvajati prevzeto obveznost glede rabe slovensčine, kar je — mimogrede rečeno — tudi v popolnem skladu z italijansko republiško ustavo. Vendar moramo dodati še nekaj besed.

Kaj namreč ostane sedaj Palamari, ko je bilo s strani najodgovornejših predstavnikov italijanske vlade pomolno izjavljeno, da vsaj postopno izvajanje določil ustave in posebnega statuta londonskega memoranduma? Ne vemo, če se bodo naši čitatelji z nami strinjali, ampak mi mislimo, da mu ne bo preostalo nič drugega, kot da si roke zares pusti odrezati, ker kmalu bo potokele že en mesec in nikjer nismo opazili, da bi bil Palamara v omenjeni reviji objavljen izjavo zanikal. Ni namreč verjetno, da po tolikem času zasledimo, da gre komaj za prve začetke neke stvarne diskusije, ki se v tem smislu za sedaj omejuje samo na italijansko manjšino v Jugoslaviji. Do takega pravičnega odnosa do naše narodne skupnosti se namreč uredniki revije še vedno niso dokopali. Zanje doslej še vedno velja pravilo, da se ne smejo na izvirnih straneh pojaviti niti taki dokumenti, kakršni so vse dosedanje skupne spomene izvoljenih predstavnikov vseh političnih skupin Slovencev v Italiji. Tako pravilo seveda ne more klobučati zahtevam objektivne in konstruktivne diskusije tudi zaradi tega, ker je že revija sama objavila nekatere izjave tukajšnjih vidnih Slovencev, ki so povedali dovolj razločno, da se s takimi metodami ne morejo strinjati.

Ko smo torej prisiljeni pisati o tem, kdo in kako upošteva zahteve časa, smo morali povedati pri tem svoje mnenje, ki izhaja iz edine želje, da bi se narodnaustna pravašna z obeh strani meje reševala na podlagi objektivnih podatkov in argumentov. Le tako je namreč mogoče doseči objektivne in stvarne ugotovitve in zaključke ter potrebne sklepe in voditi tisto politiko, ki bo težila k plemenitemu cilju, kateremu se pravi: da naj bo manjšina most med narodi in državami ne pa ovira za dobre in miroljubne ter prijateljske odnose. Politika torej, ki prihaja od izraza tudi v izjavah o rezanju komisarjev rok in politika enostranskega zatiranja enotnih upravičencev kaže naše narodne skupnosti, ne more pripeljati do uresničenja ciljev, za katere je bilo že tolikokrat poudarjeno, da so vsemu prebivalstvu pri nas in v svetu skupni.

